

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 13.9.2011
COM(2011) 551 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**UZTICĒŠANĀS VEIDOŠANA TIESISKUMAM ES MĒROGĀ
EIROPAS TIESISKĀS APMĀCĪBAS JAUNA DIMENSIJA**

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

UZTICĒŠANĀS VEIDOŠANA TIESISKUMAM ES MĒROGĀ EIROPAS TIESISKĀS APMĀCĪBAS JAUNA DIMENSIJA

1. IEVADS

Eiropas Savienības pamatā ir tiesiskums, kas ietver Savienības tiesību aktus un valstu tiesību aktu sistēmas. Tos visus piemēro valsts tiesneši, kuri strādā ar atšķirīgām tiesību aktu sistēmām un tradīcijām. Eiropas juridiskās kultūras izveide, kas pilnībā ievēro subsidiaritāti un tiesu iestāžu neatkarību, ir svarīga Eiropas tiesiskās telpas efektīvai darbībai. Tiesiskā apmācība ir svarīgs šā procesa elements, jo tas vairo abpusēju uzticēšanos starp dalībvalstīm, praktizējošiem juristiem un pilsoņiem.

Eiropas Komisijas mērķis ir radīt iespēju pusei no praktizējošiem juristiem Eiropas Savienībā piedalīties Eiropas tiesiskās apmācības pasākumos līdz 2020. gadam, izmantojot visus iespējamus resursus vietējā, valsts un Eiropas mērogā, saskaņā ar Stokholmas programmā noteiktajiem mērķiem¹.

Šā mērķa sasniegšanai vajadzīga ieinteresēto personu apņemšanās un pilnīga sadarbība visos līmeņos. Ir svarīgi, lai dalībvalstis, tiesu iestādes, juridiskās skolas un juridisko profesiju pārstāvji vairotu savus tiesiskās apmācības pasākumus. Tā kā tās vislabāk spēj nodrošināt, ka Eiropas Savienības tiesības tiek integrētas valsts līmeņa mācību programmā, pasākumi Eiropas mērogā papildinās valstu pasākumus.

Savienības tiesības valsts mērogā

Eiropas Savienības tiesības izpaužas daudzos un dažādos valsts mēroga pasākumos. Tās lielā mērā ietekmē iedzīvotāju un uzņēmumu ikdienu. Tajās noteiktas tiesības un pienākumi, kuras jāaizsargā valstu tiesām. Valsts tiesnesis ir kļuvis par aktīvu Savienības tiesību piemērotāju. Līdz ar vairākkārtējām izmaiņām Eiropas Savienības līgumos Savienības tiesību darbības joma un ietekme ir pieaugusi, un ir uzlabota piekļuve tiesu iestādēm. Lisabonas līgums nostiprināja Savienības kompetences īpaši brīvības, drošības un tiesiskuma jomā.

Abpusēja uzticēšanās savstarpējas atzīšanas nolūkā

Savstarpēja atzīšana ir tiesiskās sadarbības stūrakmens civillietās un krimināllietās, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību 67., 81. un 82. pantā. Lai nodrošinātu tiesu nolēmumu savstarpēju atzīšanu, kā arī tiesu iestāžu sadarbību un nolēmumu ātru izpildi, ir labi jāizprot atšķirīgās valstu tiesību sistēmas. Tas ir arī būtiski, lai izveidotu abpusēju paļāvību un uzticēšanos. Valstu tiesnešiem jebkurā tiesvedības stadijā un jebkurā vietā no Sicīlijas līdz Lapzemei būtu jābūt pienācīgam zināšanu līmenim par Savienības tiesībām un valstu tiesību sistēmām.

¹ [OV 2010 C 115, 1. lpp.](#)

Eiropas Savienības tiesību efektīva īstenošana

Eiropas Savienības tiesību attīstībai jānotiek vienlaikus ar to efektīvu īstenošanu², kas garantē tiesisko noteiktību un vienotu interpretāciju. Tiesnešu un praktizējošu juristu apmācība Eiropas Savienības tiesību jomā ir viens no galvenajiem ieteikumiem *Mario Monti* ziņojumā³, lai dotu iespēju pilsoņiem un uzņēmējiem aizstāvēt savas tiesības un nodrošināt vienotā tirgus efektivitāti. Komisija minēto ieteikumu noteica par prioritāti Stokholmas programmas rīcības plānā⁴ un 2010. gada ziņojumā par ES pilsonību⁵. Eiropas Parlaments arī uzsver, ka pienācīga tiesiskā apmācība ievērojami veicina iekšējā tirgus darbības uzlabošanu un ļauj pilsoņiem vieglāk izmantot savas tiesības⁶.

Nepārprotama atbalsta loma Eiropas Savienībai

Ar Lisabonas līgumu⁷ Eiropas Savienībai ir piešķirta kompetence „atbalstīt tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku mācības” jomās, kuras attiecas uz tiesisko sadarbību civillietās un krimināllietās. Stratēģijā “Eiropa 2020”⁸ pausts aicinājums efektīvi ieguldīt apmācībā un veidot visaptverošu juridisko kontekstu Eiropas mērogā. Komisija izmantos šīs jaunās iespējas, lai izveidotu stipru un likumīgu satvaru apmācībai par Savienības *acquis*.

Eiropas Parlaments ir konsekventi atbalstījis patiesas Eiropas juridiskās kultūras attīstību kā priekšnoteikumu Eiropas tiesiskajai telpai⁹. Eiropadome¹⁰ ir aicinājusi ES veikt stingrus pasākumus, lai veicinātu patiesu Eiropas juridisko un tiesībaizsardzības iestāžu kultūru.

Ņemot vērā iepriekš minēto, šie elementi aicina būtiski mainīt veidu, kādā tiek organizēta Eiropas tiesiskā apmācība Eiropas Savienībā jēdzieniskā un mēroga izteiksmē, lai tā būtu sistemātiski pieejama juridisko profesiju pārstāvjiem, kuri ir iesaistīti tiesību aktu piemērošanā brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.

Komisija 2010. gadā sāka plašu apspriešanos ar visām ieinteresētajām personām, tostarp ar Eiropas Parlamentu, dalībvalstīm, Eiropas Savienības Tiesu (EST), Eiropas Tiesiskās apmācības tīklu un tā dalībniekiem, Tiesiskuma foruma¹¹ dalībniekiem, jo īpaši Eiropas Tiesību akadēmiju, Eiropas Advokātu un juristu biedrību padomi (CCBE), Eiropas Savienības Notariātu padomi (CNUE), Eiropas Tiesu iestāžu padomju tīklu (ENCJ), Eiropas Savienības Augstāko tiesu priekšsēdētāju tīklu, Eiropas Savienības Valstu padomju un augstāko administratīvo tiesu asociāciju. Apspriešanās rezultātus¹² izmantoja, lai definētu pamatpasākumus un prioritātes.

² “Rezultātu Eiropa – Kopienas tiesību aktu piemērošana”, COM(2007)502 galīgā redakcija.

³ M. Monti, *Jauna stratēģija vienotajam tirgum*, 2010. gada 9. maijs.

⁴ COM(2010) 171.

⁵ COM(2010) 603.

⁶ Rezolūcija par apmācību tieslietu jomā — Stokholmas programma, 2010. gada 17. jūnijs.

⁷ LESD 81. panta 2. punkta h) apakšpunkts un 82. panta 1. punkta c) apakšpunkts.

⁸ COM(2010) 2020 galīgā redakcija.

⁹ Ziņojums (2010/2080 (INI)).

¹⁰ Skat. 1. piezīmi, 2. lpp.

¹¹ Tiesiskuma forums.

¹² Apspriešanās rezultātu kopsavilkums apskatāms šajā vietnē.

2. DARBĪBAS PAĀTRINĀŠANA: APMĀCĪBAS NODROŠINĀŠANA PUSEI NO PRAKTIZĒJOŠIEM JURISTIEM EIROPAS SAVIENĪBĀ LĪDZ 2020. GADAM

Eiropas Savienībā ir ļoti daudz praktizējošo juristu, tostarp tiesnešu, tiesu darbinieku un dažādu juridisko profesiju pārstāvju¹³.

Praktizējoši juristi 27 dalībvalstīs

Profesionāli tiesneši	79 100
Prokurori	35 032
Advokāti, juristi	868 615
Tiesu darbinieki	351 220
Tiesu izpildītāji	29 060
Notāri	38 269
Kopā	1 401 296¹⁴

Eiropas tiesiskā apmācība par Savienības *acquis* gan valsts, gan Eiropas mērogā aizvien nav pietiekama. 2011. gada maijā 51 % tiesnešu un prokuroru apgalvoja, ka nekad nav piedalījušies tiesiskajā apmācībā par Savienības vai kādas citas dalībvalsts tiesību aktiem, turpretim 74 % apgalvoja, ka gadu gaitā ir palielinājies to izskatāmo lietu skaits, kurā iesaistītas Savienības tiesības. 24 % tiesnešu un prokuroru nekad nav apmeklējuši mācības par Savienības tiesībām, jo šādas mācības nav bijušas pieejamas¹⁵. Katrā dalībvalstī pasākumi atšķiras, un to tiesnešu vai prokuroru skaits, kas apmeklē mācības, gadā svārstās no 240 līdz 13 000. Komisija finansēja vai līdzfinansēja 162 projektus, kuros piedalījās aptuveni 26 000 dalībnieki laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam.

Prioritāti piešķir **tiesnešiem un prokuroriem**, jo tie ir atbildīgi par Savienības tiesību aktu izpildi un ievērošanu, bet tiesiskā apmācība ir arī svarīga arī citiem praktizējošiem juristiem. Tiesu darbiniekiem jāpalīdz cietušajiem saskaņā ar Eiropas tiesisko regulējumu. Eiropas iedzīvotāji, kuri izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties, var sastapties ar situācijām, kad tiem vajadzīgi tādu advokātu vai notāru pakalpojumi, kuri ir kompetenti Eiropas Savienības tiesībās. Visiem praktizējošiem juristiem ir jāsniedz ieguldījums, lai nodrošinātu, ka bērnu dalība tiesu sistēmās ir optimāla¹⁶.

¹³ LESD 81. panta 2. punkta c) apakšpunkta un 82. panta 1. punkta c) apakšpunkta noteikumi nepārprotami attiecas uz "tiesu iestādēm un tiesu personālu". Advokāti, vienlaikus darbojoties autonomā profesijā, ir svarīga un vajadzīga tieslietu sistēmas daļa, un tiem ir būtiska loma Savienības tiesību aktu īstenošanā. Notāri ir mazāk iesaistīti tiesu darbībā, bet dažās dalībvalstīs tiem ir zināma kompetence tieslietu jomā, un līdz ar to tie arī piedalās Savienības tiesību aktu īstenošanā. Ņemot vērā Līguma noteikumu mērķus un garu, ir iespējams minētos noteikumus paplašināt, attiecinot tos uz šīm divām profesijām.

¹⁴ European judicial systems 2010, CEPEJ, Eiropas Padome (Vācija, 2006. gada dati).

¹⁵ Provizorisks statistikas dati, Eiropas Parlamenta pētījums „Tiesiskā apmācība ES dalībvalstīs”, vēl nav publicēts, 2011. gada oktobris.

¹⁶ COM(2011) 60.

Tiesībaizsardzības iestāžu darbinieku apmācība arī ir svarīga, un Komisija 2012. gada vidū nāks klajā ar paziņojumu par Eiropas apmācību shēmas (ETS) izstrādi tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem.

Mērķis ir iesaistīt visus praktizējošos juristus, tas ir, tiesnešus, prokurorus, tiesu darbiniekus, advokātus un citus juridisko profesiju pārstāvjus.

3. PROFESIONĀLIEM PAREDZĒTAS MĀCĪBAS

Praktiska pieeja Eiropas tiesiskajai apmācībai

Eiropas tiesiskajai apmācībai jābūt orientētai uz praksi, lai piesaistītu visus tos praktizējošos juristus, kuri vajadzīgi tieslietu sistēmu darbībai. Mācībām jāattiecas uz viņu ikdienas darbu, jānotiek īsos laikposmos, un tajās jāizmanto efektīvas apmācības metodes. 2011. gada maijā 19 % tiesnešu un prokuroru nebija apmeklējuši mācības par Savienības tiesībām laika trūkuma dēļ¹⁷.

Eiropas tiesiskajā apmācībā jāietver **sākotnējā apmācība un turpmākā apmācība**. Katram jaunam juristam, uzsākot karjeru, būtu jāorientējas Savienības tiesībās. Sākotnējā apmācība, ko nodrošina pirms pienākumu pildīšanas vai tos uzsākot, jāpapildina ar turpmāku apmācību, lai palīdzētu praktizējošiem juristiem būt informētiem par jaunākajām tendencēm un zināt, kur un kā var iegūt jaunas prasmes un informāciju.

Dalībvalstīm, novērtējot tiesnešu un prokuroru darba slodzi, jāņem vērā **darbalaiks**, ko tie pavada ārpus tiesas, kā arī ieguldījums **tiesu darba kvalitātē**.

Prioritāro jomu noteikšana

Eiropas tiesiskajā apmācībā galvenajam elementam jābūt Savienības *acquis*, tostarp materiālajām un procesuālajām tiesībām, tiesiskās sadarbības instrumentiem un attiecīgajai EST judikatūrai.

Apspriešanās laikā ieinteresētās personas noteica apmācības vajadzības šādās **politikas jomās**, kuras varētu uzskatīt par mācību prioritātēm: vides tiesības, civiltiesības, līgumtiesības, ģimenes tiesības un komerciesības, konkurences tiesības, intelektuālā īpašuma tiesības, krimināltiesības (īpaši Eiropas apcietināšanas ordera īstenošana), noziegumi pret Savienības finanšu interesēm, pamattiesības un datu aizsardzība. Prioritātes var noteikt arī jomās, kurās ES ir konstatējusi nepietiekamu atbilstību dažiem nozaru tiesību aktiem vai kurās nozaru tiesību akti ir ļoti sarežģīti un tehniski.

*Eiropas Komisija ņems vērā šīs **prioritārās jomas**, izstrādājot savas **finanšu programmas apmācībai**.*

Īstermiņa apmaiņa

Papildus zināšanām par Savienības tiesībām Eiropas tiesiskajai telpai, kas veidota uz uzticēšanos un savstarpējas atzīšanas principu, ir svarīgi, lai praktizējoši juristi pilnveidotu savas zināšanas par tieslietu sistēmām visā Eiropā.

¹⁷ Skat. 15. piezīmi, 4. lpp.

Pieredzes apmaiņa ir **viens no labākajiem veidiem**, lai iegūtu praktiskas **zināšanas par Eiropas Savienības juridiskajiem instrumentiem vai citām tiesību sistēmām, apmainītos ar pieredzi** un tādējādi palielinātu savstarpēju **uzticēšanos** un saprašanos.

Komisija vēlas sekmēt pieredzes apmaiņu, **tajā iesaistot nesen amatā ieceltos tiesnešus un prokuroorus**. Pieredzes apmaiņa būtu jāorganizē valstu tiesiskās apmācības iestādēm sākotnējās apmācības laikā. Jau no paša sākuma tas ļautu tiesnešiem un prokurooriem novērtēt to, cik svarīga ir viņu profesija Eiropas mērogā, un tajā pilnībā iesaistīties.

*Eiropas Komisijas mērķis ir sākt **divu nedēļu pieredzes apmaiņas programmu jaunajiem tiesnešiem un prokurooriem**, sākot no 2014. gada. Programmas mērķis ir panākt, lai pakāpeniski visi jaunieceltie tiesneši un prokuroori (aptuveni 2500 gadā) piedalītos pieredzes apmaiņā, ko organizē valstu tiesiskās apmācības iestādes.*

Tehnoloģija apmācības atbalstam: Eiropas e-tiesiskuma portāls un e-mācības

Eiropas e-tiesiskuma portāls ir vienas pieturas aģentūra, kas paredzēta iedzīvotājiem, uzņēmumiem un praktizējošiem juristiem. Tas sniedz **bagātīgu informācijas klāstu 22 valodās**, ko var izmantot kā **atsauces instrumentu tiesiskās apmācības kontekstā**. Minēto portālu vēl attīstīs, lai nodrošinātu informāciju par apmācības sniedzējiem un mācību pasākumiem, lai nodrošinātu vieglu piekļuvi juridiskajām datu bāzēm un augstas kvalitātes mācību materiāliem, kā arī lai tas darbotos kā **piekļuves vieta attiecībā uz Komisijas piedāvātajām līdzfinansēšanas iespējām**.

Ieguldījums **e-mācībās** arī ir vajadzīgs, īpaši lai risinātu laika ierobežojuma problēmu, ar ko saskaras praktizējoši juristi.

*Eiropas Komisija nodrošinās, ka **Eiropas e-tiesiskuma portāls** atbalsta Eiropas tiesisko apmācību.*

*Tā veicinās **e-mācību** attīstību kā elastīgu instrumentu, padarot to pieejamu lielākam skaitam gala lietotāju.*

*Tā izstrādās **praktiskas pamatnostādnes attiecībā uz īpašiem mācību modeļiem tieslietu jomā un vispiemērotākās mācību metodes**, kurās arī ietvers kvalitātes un ietekmes **novērtējumu** un kopīgu **kvalitātes kritēriju** un rādītāju izmantošanu.*

Valodu prasmju attīstība

Svešvalodas un tās juridiskās terminoloģijas apguve ir svarīga un būtu jāietver praktizējošu juristu turpmākā apmācībā. Tas ir priekšnoteikums, lai varētu efektīvi sazināties visās dalībvalstīs, kas savukārt ir tiesiskās sadarbības stūrakmens.

Ir svarīgi, lai visas ieinteresētās personas pievērstu uzmanību mācībām par juridisko terminoloģiju svešvalodās.

4. PAŠREIZĒJO STRUKTŪRU UN TĪKLU IZMANTOŠANA

Apmācības nodrošināšana pusei no praktizējošiem juristiem Eiropas Savienībā līdz 2020. gadam ir kopīgs uzdevums. Vislabāk to var veikt, izmantojot **pašreizējo struktūru, dalībnieku un tīklu stiprās puses un pieredzi gan valstu, gan Eiropas mērogā**. Šajā

kontekstā un lai nodrošinātu, ka tiek ievērota advokātu, notāru un tiesu izpildītāju profesionālo apvienību tiesiskā neatkarība un pašorganizācija, nebūtu piemēroti veidot monopola struktūru Eiropas līmenī.

Vislabākais variants ir **visām ieinteresētajām pusēm atbalstīt Eiropas tiesiskās apmācības pasākumu attīstību**, vienlaikus nodrošinot, ka tās tiesiskais regulējums atbilst visu dalībnieku vajadzībām, veicina sinerģiju un uzlabo apmācību rezultātus.

Pašreizējo stipro pušu izmantošana valsts mērogā

Plašas apmācības iespējas jau ir izveidotas **dalībvalstīs**, kurām ir galvenā atbildība par **tiesiskās apmācības kvalitāti un mērogu**. Juridiskās skolas, kuras piedāvā sākotnējo apmācību un turpmāku apmācību, darbojas 17 dalībvalstīs. Pārējās dalībvalstīs apmācības organizē Tieslietu ministrija, Tiesu iestāžu padome vai tiesu dienesti. Advokātu kolēģijas vai notāru apvienības uzstāda turpmākas apmācības prasības saviem dalībniekiem un organizē mācību pasākumus.

Pašreizējās struktūras valsts, reģionālā un vietējā mērogā ir svarīgas, lai nodrošinātu, ka tiesiskās apmācības pasākumi ietver sesijas par Savienības tiesību aktiem un likumdošanas procedūrām, kā arī lai attīstītu mācību biežumu, efektivitāti un ietekmi uz ikdienas darbu.

2001. gadā Ecole Nationale de la Magistrature (Francija), Centro de Estudos Judiciários (Portugāle) un Escuela Judicial del Consejo General del Poder Judicial (Spānija) sāka ciešu sadarbību, kas ietvēra topošo tiesnešu un prokuroru pieredzes apmaiņu, rīkojot apmācības pasākumus minētajās trīs valstīs, un galveno uzmanību tajās pievērša priekšmetiem, kuri attiecas uz Savienības tiesībām, un pušu valstu tiesību sistēmām. Kopš minētā pasākuma uzsākšanas sadarbība tiek nepārtraukti turpināta un paplašināta, iesaistot citas mācību iestādes; 2010. gadā tajā piedalījās jau 13 valstis, un tā tika ietverta Eiropas Tiesiskās apmācības tīkla sistēmā.

Vairākus gadus Perpiņānas un Barselonas advokātu kolēģijas organizēja ikgadējus kopīgus seminārus, lai apspriestu grūtības, ar kurām atkārtoti saskaras, īstenojot Eiropas Savienības tiesisko regulējumu pārrobežu lietās.

Sākotnējā apmācība nepastāv visās dalībvalstīs. 2011. gada maijā 43 % tiesnešu un prokuroru apgalvoja, ka nav studējuši Savienības tiesības, Eiropas Cilvēktiesību konvenciju vai citas dalībvalsts tiesības savas bakalaura programmas ietvaros, un 63 % nav apmeklējuši sākotnējās mācības par Savienības tiesībām pirms savu pienākumu uzsākšanas¹⁸. Tomēr jaunajiem praktizējošiem juristiem būtu jābūt pietiekamām **zināšanām** par Savienības tiesiskās sadarbības instrumentiem un jāapgūst īpašas **iemaņas**, lai regulāri atsauktos uz Eiropas līmeņa tiesu praksi, pārbaudītu tiesību aktu transponēšanu valsts tiesību aktos un izmantotu Eiropas Savienības Tiesas prejudiciāla nolēmuma tiesvedību.

Turpmāka apmācība ir pieejama visās dalībvalstīs, bet ne vienmēr tā ir obligāta. Tajā ne vienmēr ir ietverts Savienības *acquis* un tiesiskās sadarbības instrumenti.

Mācības par Savienības *acquis* būtu sistemātiski jāintegrē sākotnējā apmācībā praktizējošiem juristiem, atspoguļojot to, kā valsts un Savienības tiesību akti ir savstarpēji saistīti un ietekmē viņu ikdienas praksi.

¹⁸ Skat. 15. piezīmi, 4. lpp.

Eiropas Komisija aicina dalībvalstis un juridisko profesiju pārstāvjus nodrošināt, ka praktizējoši juristi, jo īpaši tiesneši un prokurori, savas karjeras laikā piedalās vismaz vienas nedēļas apmācībās par Savienības acquis un juridiskajiem instrumentiem.

Eiropas Komisija cenšas pastiprināt sadarbību starp ieinteresētajām personām un aktīvi aicina valstu juridisko skolu konsorcijus vai reģionālās grupas izstrādāt kopīgu apmācības kursu.

Pašreizējo stipro pušu izmantošana Eiropas mērogā

Pašreizējie tiesiskās apmācības sniedzēji un Eiropas praktizējošo juristu tīkli ir uzticams instruments, lai nodrošinātu Eiropas tiesiskās apmācības būtisku paplašināšanu. Joprojām ir jānovērš nepilnības, kuras skar mācību programmu, pasākumu grafiku un dalībnieku skaitu.

Eiropas līmeņa profesionālo organizāciju nozīme

Eiropas juridisko profesiju pārstāvju **asociācijām**, piemēram, *CCBE, CNUE, ENCJ*, Eiropas Savienības Augstāko tiesu priekšsēdētāju tīklam, Eiropas Savienības tiesnešu forumam vides jomā u.c., ir svarīga koordinatora loma.

Tās ir galvenās partneres, lai veicinātu Eiropas tiesisko apmācību, novērtētu apmācību programmu saturu un metodes, izplatītu informāciju par pieejamajiem mācību resursiem un nodrošinātu labāku mācību vielas apguvi.

Eiropas juridisko profesiju pārstāvju organizācijām būtu jāturpina izstrādāt apmācību pasākumi un kopīga programma, kā arī jādalās ar labāko praksi ar saviem dalībniekiem. Ir svarīgi, lai tās būtu nepārtraukti iesaistītas Eiropas tiesiskajā apmācībā.

Eiropas Tiesību akadēmijas(ERA) un citu Eiropas mēroga apmācību sniedzēju darbības

Tiesiskās apmācības sniedzējiem Eiropas mērogā ir labas iespējas sniegt apmācības dažādu tautību dalībniekiem.

Eiropas Tiesību akadēmija¹⁹ sniedz turpmākas apmācības praktizējošiem juristiem (2010. gadā apmācītas 1303 personas). Tai ir plaša pieredze, sekmīgi organizējot Savienības tiesību seminārus daudz kultūru mērķauditorijām. Eiropas Tiesību akadēmijai ir svarīga nozīme, piemēram, lai attīstītu tiesisko apmācību pievienošanās procesā esošajās valstīs un kandidātvalstīs.

Eiropas Tiesību akadēmija organizē vasaras kursus par Eiropas krimināltiesībām tiesnešiem, prokuroriem un advokātiem no visām dalībvalstīm, izmantojot aktīvas metodes, tostarp IT instrumentus, lai apmācītu dalībniekus izmantot tiesiskās sadarbības instrumentus pārrobežu lietās krimināltiesību jomā.

Citas Eiropas apmācības iestādes, kuru darbībā ietilpst praktizējošu juristu apmācība, ir Eiropas Publiskās pārvaldes institūta (*EIPA*) Eiropas tiesnešu un juristu centrs, Eiropas Universitātes institūts (Florence), Eiropas Koledža u.c.

¹⁹ *ERA*

Eiropas Komisija strādās ar Eiropas Tiesību akadēmiju un Eiropas tiesiskās apmācības sniedzējiem, ņemot vērā publiskā un privātā sektora ieguldījumus, lai nodrošinātu augstas kvalitātes apmācības pieejamību lielākām skaitam praktizējošu juristu.

Eiropas Tiesiskās apmācības tīkls (EJTN)²⁰ ir valsts tiesiskās apmācības struktūru un Eiropas Tiesību akadēmijas tīkls. Tas koordinē tīkla darbības, dalās ar labāko praksi, attīsta kopīgas mācību programmas **tiesnešiem un prokuroriem** lietošanai valsts mērogā un organizē seminārus, izmantojot aktīvas mācību metodes. Tā organizētajos pasākumos katru gadu piedalās aptuveni 2000 tiesnešu, prokuroru un mācībbspēku. Laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam *EJTN* organizēja **pieredzes apmaiņu tiesās** 2175 tiesnešiem un prokuroriem, ļaujot pieredzējušiem juristiem dalīties pieredzē par labāko praksi un risinājumiem.

EJTN būtu jāaņem **pastiprināt savas struktūras ilgtspējību** un attīstīt stratēģiju, lai panāktu, ka mācībās piedalās lielāks skaits praktizējošu juristu no vairāk dalībvalstīm. *EJTN* būtu jānostiprina līdz šim sasniegtie rezultāti un jāpaplašina darbība, atbalstot valsts un vietēja mēroga mācībbspēkus; jāorganizē mācību pasākumi sadarbībā ar juridiskajām skolām, jāizstrādā apmācību moduļi, tostarp e-mācību moduļi un jācenšas maksimāli uzlabot mācību metodes. *EJTN* var arī būt pārmaiņu veicinātājs, nodrošinot, ka mācību projekti, ko **valstu struktūru konsorcijs** iesnieguši līdzfinansēšanai Eiropas līmenī, atbilst noteiktajiem kritērijiem un ir augstas kvalitātes projekti.

EJTN būtu jāpanāk, lai gadā tiktu organizētas 1200 pieredzes apmaiņas tiesās.

*Visām dalībvalstīm būtu jāņem **pastiprināt** savu finansiālo ieguldījumu un savu valsts tiesiskās apmācības struktūru dalību EJTN, lai nodrošinātu tā aktīvu darbību.*

*Ja EJTN pierādīs pastiprinātas spējas organizēt un koordinēt tiesiskās apmācības pasākumus, Eiropas Komisija **izsvērs iespēju palielināt atbalstu.***

5. EIROPAS KOMISIJA KĀ AKTĪVA PARTNERE

Komisija būs **aktīva** dalībvalstu **partnerē**, lai sasniegtu vērienīgus mērķus attiecībā uz praktizējošu juristu apmācību. Tas sniegs pievienoto vērtību pasākumiem, kurus uzsākušas valstu apmācību struktūras, veicot konkrētas darbības, lai uzlabotu Eiropas tiesiskās apmācības sistēmas kvantitāti, kvalitāti, ietekmi un tvērumu, kas ietvers mācību sesijas, pārrobežu mēroga pieredzes apmaiņas programmas un papildu pasākumus.

5.1. Jaunu darbības izvēšanas stratēģiju izstrāde

Publiskā un privātā partnerība

Mācības nav publiskā sektora prerogāta, kā to šajā ziņā pierādīja advokātu kolēģijas. Publiskā un privātā sektora partnerības var radīt papildu līdzekļus, lai risinātu strauji mainīgās Eiropas tiesiskās telpas problēmas. Jauni kopīgi pasākumi, kuros izmantota labākā prakse, ļautu organizēt papildus apmācību pasākumus, vienlaikus nodrošinot, ka mērķauditorijas neatkarība nebūtu apdraudēta. Tajos varētu ietvert valodu mācības un e-mācības.

Piemēram, Somijas Advokātu kolēģija organizē apmācību kursus advokātiem, tiesnešiem un prokuroriem par juridiskiem jautājumiem sadarbībā ar Turku, Helsinku un Lapzemes universitātēm, kā arī Tieslietu ministriju.

²⁰ *EJTN*

Tādas iestādes kā Eiropas Tiesību akadēmija var būt svarīgas, lai veicinātu publiskā un privātā sektora sadarbību.

Eiropas Parlaments vienmēr ir atbalstījis sadarbību ar universitātēm. Komisija varētu nākotnē veicināt uz zināšanām balstītas partnerības starp universitātēm, juridiskajām skolām un advokātu kolēģijām, kā uz to aicināts stratēģijā „Eiropa 2020”²¹. Pieredzi gūs no pašreizējā izmēģinājuma projekta²², kas apvieno uzņēmumus un mācību iestādes, lai izstrādātu un īstenotu jaunu mācību programmu un kursus, lai attīstītu inovatīvas mācību metodes un atvieglotu zināšanu plūsmu starp augstākās izglītības iestādēm un privāto sektoru.

Eiropas Tiesību institūts²³ apvienos akadēmiskās aprindas un praktizējošus juristus pētniecības projektos, kuriem ir praktisks pielietojums. Tādēļ tas varētu sniegt lietderīgu ieguldījumu attiecībā uz tematiem, kuri mācību iestādēm jāietver apmācību programmā, lai novērstu zināšanu robus.

Eiropas Komisija plāno veicināt turpmākas publiskā un privātā sektora partnerības, lai izstrādātu inovatīvus apmācību risinājumus.

Mācību pasākumu savstarpēja atzīšana

Ir jāizstrādā sistēmas, lai citā dalībvalstī apmeklētās mācības tiktu atzītas par derīgām mītnes valstī. Piemēram, partnerība starp Francijas, Luksemburgas un Beļģijas advokātu kolēģijām: to dalībnieki var piedalīties kopīgos pasākumos, kuri tiek uzskatīti par gada apmācību pienākumiem.

Pieredzes izmantošana

Tiesiskajā apmācībā būtu jāizmanto prasmes un pieredze, kas gūtas citās profesionālās izglītības jomās. Līdz ar to var novērst centienu dublēšanos un veicināt kvalitatīvu mācību produktu atkārtotu izmantošanu.

*Eiropas Komisija varētu organizēt **ikgadēju tikšanos**, kurā piedalītos visu juridisko profesiju pārstāvji, lai attīstītu jaunas pasākumu perspektīvas un sekmētu labākās prakses apmaiņu.*

5.2. Finanšu atbalsta nodrošināšana

Laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam Eiropas tiesisko apmācību atbalstīja, finansējot vai līdzfinansējot projektus par kopsummu 35,5 miljonu euro apmērā. Līdz šim tas ir ļāvis atbalstīt 4000 līdz 9000 praktizējošu juristu apmācību gadā. Tomēr ar to nepietiek, ņemot vērā mērķauditorijas apjomu un vajadzību būt informētiem par Savienības *acquis* tendencēm.

Lai mācībās piedalītos lielāks praktizējošo juristu skaits un lai izmantotu visu pašreizējo ieinteresēto personu stiprās puses, finansējums būs nozīmīgs attiecībā uz atbalstāmo darbību mērogu un apjomu.

²¹ „Zināšanu apvienības” vai „partnerības” veicina 2010. gada paziņojumā par „Inovācijas Savienību”, kas ir viena no stratēģijas „Eiropa 2020” vadošajām iniciatīvām.

²² Izmēģinājumu projekts zināšanu partnerību izveidei.

²³ Eiropas Tiesību institūts.

Saskaņā ar pašreizējo finanšu shēmu Komisija uzlabos Eiropas tiesisko apmācību, pastiprinot to kā **prioritāti** pašreizējās darba programmās, izmantojot visus iespējamus instrumentus, lai **palielinātu finansiālo atbalstu**. Komisija, jo īpaši piešķirot **dotācijas**, vairākās dalībvalstīs aktīvi rosinās apmācības attīstību par Savienības *acquis* un par valstu tieslietu sistēmām²⁴. Finansējuma piešķiršanas kritēriji galvenokārt būs koncentrēti uz praktiski orientētu, lielapjoma un ilgtermiņa projektu izstrādi, kuros tiek izmantotas aktīvas mācību metodes, kas sniedz ilgspējīgus rezultātus un kas sasniedz plašu mērķauditoriju. Komisija arī darīs pieejamus mācību moduļus par Savienības *acquis*, piemēram, tos, kas ir sekmīgi izstrādāti par ES tiesību aktiem vides jomā.

Komisija arī strādā, lai uzlabotu savu uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus saskaņību un stabilitāti un lai projektu iesniedzējiem **vienkāršotu piekļuvi Eiropas fondiem**. Komisija **izvērtē, kā veicināt Horvātijas²⁵, kandidātvalstu, iespējamo kandidātvalstu un kaimiņvalstu dalību** Eiropas tiesiskās apmācības projektos.

Eiropas Komisija koncentrēs savu finansējumu apmācībai pašreizējās programmās, lai atbalstītu Eiropas tiesiskās apmācības augstas kvalitātes projektus ar lielāku ietekmi Eiropas mērogā.

Saskaņā ar jauno daudzgadu finanšu shēmu Eiropas tiesiskajai apmācībai būtu jābūt galvenajai prioritātei, lai līdz 2020. gadam atbalstītu vairāk nekā 20 000 praktizējošu juristu apmācību gadā.

6. SECINĀJUMS

Tiesiskās apmācības uzlabošana ir svarīga, lai izveidotu Eiropas tiesisko telpu iedzīvotāju un uzņēmumu labā. Eiropas Komisija vēlas pavērt jaunu dimensiju Eiropas tiesiskajā apmācībā, izmantojot pašreizējās pārbaudītās darbības un Lisabonas līguma iespējas.

Turpmākās Eiropas apmācības sistēmas pamatā būs darbības, ko veiks:

1. **dalībvalstis:** izmantojot pašreizējās stiprās puses, lai palielinātu mācību pasākumus, ko izstrādājušas juridiskās skolas vai juridisko profesiju pārstāvji par Savienības *acquis*;
2. **Eiropas līmeņa partneri:** uzlabojot savu sadarbību, paaugstinot pasākumu un pieredzes apmaiņu programmu skaitu ar Eiropas līmeņa profesionālo organizāciju, mācību sniedzēju vai *EJTN* starpniecību;
3. **Eiropas Komisija:** paaugstinot finansiālo atbalstu kvalitatīviem mācību projektiem, veicinot juridisko skolu konsorcijus, cenšoties panākt, lai līdz 2020. gadam katru gadu Eiropas līmeņa mācībās piedalītos 20 000 praktizējošu juristu, paaugstinot mūsdienu tehnoloģiju izmantošanu, jo īpaši Eiropas e-tiesiskuma portālu.

Ir vajadzīga spēcīga apņemšanās, lai nodrošinātu, ka tiesiskā apmācība tiek maksimāli uzlabota, kas vajadzīgs patiesai Eiropas juridiskajai kultūrai. Eiropas Komisija aicina visus

²⁴ Notāru pieteikumus ņems vērā, ja tie attieksies uz Savienības *acquis* tajās jomās, kurās notāri veic tiesu darbības.

²⁵ Eiropadomes 2011. gada 24. jūnija sanāksme.

dalībniekus atbilstīgi rīkoties: jāpiešķir budžets, jāizbrīvē laiks, jāizstrādā ierosmes un jāuzņemas skaidri noteiktas saistības.

Eiropas Komisija plāno, ka, pateicoties šo vērienīgo darbību kopumam, līdz 2020. gadam vairāk nekā 700 000 praktizējoši juristi piedalīsies vismaz vienā Eiropas tiesiskās apmācības sesijā vai pieredzes apmaiņā.